

Larysa Achkasova
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Management
Kharkiv National Automobile and Highway University*

Ачкасова Л.М.
*к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-4>

DEVELOPMENT OF A PERFORMANCE MANAGEMENT SYSTEM FOR THE ENTERPRISE

РОЗРОБКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасному світі, в умовах ринкової економіки великого значення набувають конкурентоспроможність і успішність підприємства. Забезпеченням цього є його ефективна діяльність. Управління ефективністю діяльності підприємства неможливе без розробленої системи. Складність такої системи пояснюється складністю самої системи підприємства, яка підлягає впливу багатьох екзогенних та ендогенних факторів. Крім того, для вимірювання ефективності, необхідна адекватна система показників, які б відображали всі аспекти діяльності підприємства. Не менш важливими є технології управління ефективністю. Саме тому питання визначення складових системи управління ефективністю діяльності підприємства є актуальним.

Для визначення показників ефективності, які можна використовувати в управлінні, необхідний підхід, який би поєднував не тільки різні аспекти діяльності підприємства, а і їх зв'язок із стратегією підприємства. Одним із таких підходів є система збалансованих показників. Її авторами є Д. Нортон та Р. Каплан, які запропонували цю систему для вимірювання ефективності реалізації стратегії підприємства. Запропонована система представляє собою інструмент управління і стратегічного планування, який дозволяє встановлювати стратегічні цілі та оцінювати ефективність діяльності підприємства щодо реалізації стратегії за допомогою таких показників результативності, які формуються в аспектах «фінанси», «клієнти», «внутрішні бізнес-процеси», «навчання та розвиток персоналу» [1]. Система показників розглядає бізнес з чотирьох точок зору: фінансова – як виглядає компанія в очах її акціонерів, клієнта – як компанія створює цінність для своїх клієнтів, внутрішніх бізнес-процесів – які процеси компанія має досягти успіху, щоб досягти інших своїх цілей, і навчання та розвиток персоналу – як компанія вдосконалюється. Така система допомагає встановлювати як реалістичні цілі, так і контрольні точки для діагностики діяльності підприємства.

Саме тому, автором була запропонована система показників ефективності діяльності, яка створена на основі матричного моделювання та збалансованої системи показників [2]. Ця система дозволяє за рахунок автоматизації розрахунків спрощувати опрацювання великого обсягу інформації. Дозволяє проводити як експрес-оцінювання, так і глибокий аналіз всіх аспектів ефективності діяльності, а також визначати тенденції в зміні ефективності і реалізації стратегії підприємства.

Будь-яка система повинна мати власне забезпечення для функціонування. Так і система управління ефективністю діяльності підприємства має містити забезпечуючу систему і свій інструментарій, який дозволить обирати

найефективніші методи і алгоритми для конкретних дій, пов'язаних з питаннями, які вирішуються даною системою.

Державне регулювання питань ефективності діяльності підприємств (правові, податкові питання, аудит, контроль) є екзогенними факторами, які створюють певні умови і впливають на всю систему управління ефективністю. Саме від них залежить вибір системи показників і вибір інструментарію для реалізації завдань цієї системи.

Сама система управління ефективністю діяльності підприємства складається із трьох складових: системи показників ефективності, системи забезпечення та інструментарію управління ефективністю діяльності підприємства.

Як було сказано вище, при формуванні системи показників за основу береться збалансована система показників, яка дозволяє гармонійно поєднати всі ендогенні фактори. Така система дозволяє управляти доходами, витратами та всіма видами ресурсів підприємства, а також його потенціалом. Різні аспекти системи показників дозволяють зосереджувати увагу на тих напрямках, які особливо потребують змін і утримувати на бажаному рівні решту напрямків.

Оптимальність системи управління ефективністю діяльності підприємства залежить від інструментів, які використовуються для вирішення задач системи: від методів і алгоритмів планування, аналізу, організації, мотивації і контролю ефективності. Всі плани, які розробляє підприємство потребують організації і мотивації їх виконання. А методи, які при цьому будуть використані залежатимуть від того чи іншого напрямку діяльності.

Система забезпечення ефективності діяльності підприємства включає всі види ресурсів, необхідних для цієї діяльності: інформаційне, правове, технологічне, трудове, матеріальне і фінансове забезпечення. Якість, своєчасність і обсяг цих ресурсів забезпечують результат діяльності підприємства.

Запропонована система управління ефективністю діяльності підприємства впливає на управління прибутком. На наш погляд, важливими моментами в цьому питанні є управління сплатою податкових зобов'язань, оптимізація розподілення чистого прибутку і використання розподіленого прибутку. Такий підхід до управління прибутком дозволяє акцентувати увагу на кожному з означених напрямків і, в подальшому, збільшувати капітал, активізувати інвестиційну діяльність і покращувати фінансову незалежність підприємства.

На основі використання збалансованої системи показників була запропонована структура системи управління ефективністю. Подальший розвиток цієї теми полягає в розробці системи забезпечення і механізму підбору інструментарію управління ефективністю діяльності підприємства.

Література:

1. Norton D. P., Kaplan R. S. The Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment. Harvard Business Press, 2000. 409 p.
2. Ачкасова Л. М. Оцінка ефективності перевезень вантажів за допомогою збалансованої системи показників. *Економіка транспортного комплексу: збірник наукових праць*. Харків : ХНАДУ, 2017. Вип. 29. С. 100-108.